

A NEMZETI ENERGIAÜGYI KEREKASZTAL SZAKPOLITIKAI JAVASLATAI A KORMÁNYZATNAK ÉS A HELYI ÖNKORMÁNYZATOKNAK

2022 végére a magyarországi települések párfját ritkító válsággal szembesültek. **Az energiaárak tartós növekedése, az orosz agresszió nyomán keletkezett nemzetközi piaci bizonytalanságok és az elhúzódó infláció** hatására az önkormányzatokra kezelhetetlennek tűnő plusz költségek nehezedtek, amelyek miatt nemcsak a költségvetésük, hanem a felelősségi körükbe tartozó legalapvetőbb közszolgáltatások ellátása is veszélybe sodródott. Mivel a helyzet párhovatartozástól és világnézettől függetlenül mindenkit érint, nyilvánvalóvá vált, hogy a megoldáshoz is széles körű összefogásra, politikai részérdekektől mentes, közös szakmai munkára van szükség.

A Magyar Önkormányzatok Szövetsége, a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége és a Budapesti Önkormányzatok Szövetsége kezdeményezésére Magyarország független szakpolitikai agytrösztje, az Egyensúly Intézet **Nemzeti Energiaügyi Kerekasztal néven szakmai egyeztetéssorozatot hívott össze** annak érdekében, hogy a legfontosabb szakmai és érdekképviselői szervezetek, valamint a releváns piaci szereplők tudására támaszkodva¹ közös megoldások születhessenek a közös kihívásokra. A Kerekasztal résztvevői 2022. december 12-én és 2023. január 19-én áttekintették a legfontosabb rövid, közép- és hosszú távú problémákat, majd közös munka keretében kidolgozták az alábbi szakpolitikai javaslatcsomagot.

Az alábbiakban **hat nagyobb témacsoportra** vonatkozóan fogalmazunk meg javaslatokat: 1. az önkormányzatok terheinek rövid távú csökkentése; 2. az önkormányzatok forráshoz jutásának megkönnyítése; 3. a települések hosszú távú válságállóságának intézményi feltételei; 4. a megújuló energiaforrások terjedésének könnyítése; 5. az energiahatékonysági beruházások ösztönzése; 6. az energiaszegénység enyhítése.

Célunk az volt, hogy **a válsághoz kapcsolódó legsürgetőbb problémákra konkrét, kézzelfogható szakpolitikai javaslatokat kínáljunk**, amelyek alapján azonnal hozzá lehet látni a károk enyhítéséhez és a települések hosszú távú válságállóságának megalapozásához. A javaslatcsomagot Magyarország országos és helyi politikai-gazdasági döntéshozói elé tárjuk, abban a reményben, hogy az így meghozott intézkedések már az idei évben érdemi enyhülést hoznak a hazai települések számára.

I. AZ ÖNKORMÁNYZATOK TERHEINEK RÖVID TÁVÚ ENYHÍTÉSE

FŰTÉS

1. A földgázbeszerzéseknél az önkormányzatok már most kezdjenek hozzá a 2023–2024-es gázév beszerzéseikhez!

Azok az önkormányzatok, amelyeknek ebben a kritikus gázévben jellemzően nem volt kötött áras fix szerződésük, a jelenlegi szabályozás szerint 2023. március 1-jétől szeptember 30-áig juthatnak fix áron a földgázhoz.

- **Már most kezdjük el a következő év beszerzéseit!** Meg kell vizsgálni, hogy mi az előnyösebb, a tőzsdeileg indexált vagy a fix ár! Emellett el kell dönteni, hogy az egyes önkormányzatok mekkora összeget képesek kifizetni saját erőből, és mennyi támogatásra van szükségük.

2. A fűtési célú energiafelhasználás csökkentése érdekében ösztönözzük az energiahatékonysági korszerűsítéseket!

A hőtermelés támogatása során nem elegendő fenntartható tüzelőanyagot biztosítani – hatékony szigetelésre, kazánokra, kályhákra és közösségi megoldásokra is szükség van.

- Ezek biztosításához **vezessünk be célzott energetikai korszerűsítési támogatási programot az önkormányzatoknak és a lakossági szektornak egyaránt!**
- Indítsunk közösségi összefogáson alapuló, a biomassza hasznosítását lehetővé tevő támogatási programot! **Támogassuk kistélepuslési közösségi fűtóművek és közösségi fatárolók létrehozását!**
- A legszegényebbek elérése érdekében a támogatásoknál **olyan konstrukciókat is ki kell dolgozni, amelyeknél az energiahatékonysági beruházásokhoz fogyasztói oldalon egyáltalán nem kell önerőt biztosítani.**
- Ugyancsak a legszegényebbek elérése érdekében **egyszerűsíteni kell a pályázati rendszert!**

KÖZVILÁGÍTÁS

3. Az állam ideiglenesen vállalja magára az önkormányzatok áramszámláját vagy annak egy részét!

Nagyon sok településen – különösen azokon, amelyek az utóbbi években nem estek át közmű-korszerűsítésen – a rezsiszámlák kifizetése már most is az alapvető működést fenyegeti. Nekik azonnali segítségre van szükségük.

- **Az állam ideiglenesen vállalja át az önkormányzati közvilágítás áramszámláját vagy annak egy részét!**

4. Mindenhol váltsunk szabályozható és programozható LED-es okos rendszerekre! Az elosztó tegye mérhetővé a hálózatot!

Számos hazai településen még mindig nem történt meg a LED-esítés, annak ellenére, hogy a villamosenergia-felhasználás tekintetében települési szempontból ez a lehető legjobb energiahatékonyságú megoldás.

- **Ezért a közvilágításban minden településen szabályozható és programozható LED-es rendszerekre kell váltani!**
- **A LED-esítés mellett az elosztónak mérhetővé kell tennie a hálózatot, hogy számszerűsíthető legyen a megtakarítás.** Ehhez szigorú határidőket kell szabni, és a szankciók szintjét olyan magasra emelni, hogy a jogkövető magatartás elhagyása ne legyen opció az elosztó számára.

5. Kamatmentes hitelt a LED-esítés finanszírozására!

Az önkormányzatok vonatkozásában egységesíteni kell a LED-es rendszerekre való áttérés finanszírozását.

- **Az állam biztosítson hosszú lejáratú (30 éves) hitelt az önkormányzatoknak a LED-esítés finanszírozására!**

- A másik lehetőség az, hogy a finanszírozást a beruházás által elért energetikai megtakarítás fedezze, az állam előfinanszírozása vagy a beruházást végző cégek finanszírozása mellett!

6. Emeljük meg a kilométer-normatívát, majd fokozatosan csökkentjük az összegét!

Ma a közvilágításra adott állami támogatások mértéke a közvilágítási hálózat kilométerben kifejezett hosszával arányos.

- Az energiaválság idejére **emeljük meg az így kiosztott kilométer-normatívát!**
- Ezt követően **előre egyeztetett, kiszámítható pályán csökkentjük újra a támogatás mértékét, hogy az önkormányzatok a támogatás csökkentésének megfelelően ösztönözve legyenek az energiahatékonysági beruházásokra!**

ÁLTALÁNOS RÖVID TÁVÚ KIHÍVÁSOK

7. Az energetikai beszerzésekre vonatkozzanak könnyített közbeszerzési szabályok!

A közbeszerzési eljárás túl nehézkes és mindenekelőtt túlzottan időigényes a sajátos piaci körülmények között zajló energiabeszerzések megfelelő szabályozására. A közvilágítással és a fűtési energiával kapcsolatos eljárások különösen körülményesek, ami akadályozza az önkormányzatok alkalmazkodását az energiaválság nyomán kialakult helyzetben.

- Meg kell vizsgálni, hogyan lehet **gördülékenyebbé tenni, a piac sajátosságaira szabni az energiabeszerzéseknél az önkormányzatokra vonatkozó előírásokat!**

8. A szolgáltatók vegyék előre az önkormányzatok HMKE-engedélykérelmeit!

Jelenleg a háztartási méretű kiserőművek (HMKE) engedélyeztetésére vonatkozóan a válaszadási határidő 30, illetve 60 nap – vagyis a szolgáltatóknak ennyi idő alatt kell elbírálniuk a benyújtott telepítési kérelmet, de ha túllépik a határidőt, akkor is csupán minimális, néhány ezer forintnyi kötbért kell fizetniük. Az elosztók azonban több hónapos csúszásban vannak, több tízezer engedély vár még kiadásra, ami a szaldóelszámolás tervezett 2023 végi kivezetése miatt veszélyezteti a beruházások megvalósítását.

- A határidők betartása érdekében **jelentős mértékben növeljük a HMKE-engedélyek elbírálására vonatkozó határidő túllépése esetén fizetendő kötbér mértékét!**
- A jelenlegi helyzetben **az önkormányzatok engedélykérelmeit a közösségi érdek miatt érdemes előre venni a sorban.**
- Ezt ugyanakkor megfelelő kommunikációnak kell kíséernie a lakosság irányában, hogy az emberek is megértsék, az önkormányzatok előnyben részesítése közvetetten épp az ő javukat szolgálja.

II. AZ ÖNKORMÁNYZATOK FORRÁSHOZ JUTÁSÁNAK MEGKÖNNYÍTÉSE

1. Amennyiben az önkormányzat energiamegtakarítási céllal venne fel hitelt, tekintsünk el a kormányzati engedély kötelezettségétől!

Jelenleg az önkormányzati hitelfelvételhez minden esetben – így energiahatékonysági, például LED-esítést célzó beruházásokhoz is – külön kormányzati engedélyre van szükség (kormányhatározat formájában). Ez lassítja és körülményessé teszi a sürgető beruházások elvégzését. Miközben érthető, hogy a központi kormányzat elejét kívánja venni az önkormányzati adósságállomány megugrásának, a jelenlegihez hasonló jövőbeni válságok elkerülése érdekében indokolt részmentességet megállapítani, amennyiben az adott beruházás a település hosszú távú válságállóságát és ezáltal a váratlan sokkok generálta költségek megelőzését szolgálja.

- Ezért energiamegtakarítási célú beruházások esetében oldjuk fel az önkormányzati hitelfelvételre vonatkozó kormányzati engedélyeztetési kötelezettséget a jogszabály szerinti hitelplafon erejéig!

2. Az állam garanciával segítse az önkormányzati hitelfelvételt!

Ha a közbeszerzés és a hitelfelvétel problémája is megoldódik, a jelenlegi kamatkörnyezetben a következő években még így is szükség lesz valamilyen államilag támogatott hitelkonstrukcióra.

- Az állam segítse kamattámogatással vagy állami garanciavállalással a hazai önkormányzatok energetikai beruházásainak finanszírozását!

3. Az önkormányzati cégek ne minősüljenek automatikusan nagyvállalatnak!

Ha egy cég legalább 25 százalékban közvetett vagy közvetlen állami vagy önkormányzati tulajdonban van, akkor a jelenlegi szabályozás szerint

nagyvállalatnak minősül. A távhőcégek például jellemzően önkormányzati tulajdonú cégek, ami megnehezíti a forráshoz jutásukat.

- **Bármekkora méretű egy cég, ne minősüljön automatikusan nagyvállalatnak csak azért, mert 25 százalék feletti önkormányzati vagy állami tulajdon van benne!**

III. A TELEPÜLÉSEK HOSSZÚ TÁVÚ VÁLSÁGÁLLÓSÁGÁNAK INTÉZMÉNYI FELTÉTELEI

1. Főállású energetikai szakértőt minden nagyobb településre!

Jelenleg számos önkormányzat nem rendelkezik azzal a szakmai tudással, amely a folyamatosan változó energetikai környezetben felkészítené a változások kivédésére, a szolgáltatókkal való tárgyalásokra, a saját energetikai beruházások szakszerű kivitelezésére. A jelenlegi Nemzeti Energetikusi Hálózat jó irány, de jelenlegi formájában nem alkalmas a célja betöltésére.

- Meghatározott településméret felett **legyen kötelező a városi energetikusi munkakör!** Így helyben lehetőség nyílna az önkormányzati intézményhálózat mellett a lakosság energiahatékonysági szakmai támogatására is.
- **A kormányzat biztosítson forrást a főállású önkormányzati energetikai szakértők alkalmazására! Egyúttal dolgozza ki az ehhez szükséges szakmai követelmények rendszerét!**
- A szakemberhiány enyhítése érdekében legyen lehetőség posztgraduális képzés keretében, **részben államilag támogatott finanszírozásban önkormányzati tisztviselők energetikai gazdálkodási szakmérnöki vagy szakemberi képzésben való részvételére!**
- **Hozzunk létre országos energetikusi adatbázist,** amelyből a főállású energetikus kollégával nem rendelkező önkormányzatok szükség esetén tudnak szakértőt alkalmazni vagy határozott időre felbérelni!

2. Rendezett jogszabályi környezetet az energiaközösségekre!

Az energiaközösségek elterjedése kiemelten fontos lenne a jelenlegi energiaválságban. Az energiaközösségekben a fogyasztók maguk termelik meg a fűtési és villamos energiát, majd a közösségen belül megosztják egymással, így alacsonyan tartható az ár, erősödik az energiaforrások diverzifikációja, jobban hasznosulnak a pénzügyi források, továbbá részben kiküszöbölhető a visszatáplálás és kiegyenlítés problémája. A Nemzeti Energiastratégia egyik célja, hogy 2030-ig Magyarország mind a 197 járásában legyen legalább egy energiaközösség, de

jelentős áttörés lenne, ha a következő években akár ezer energiaközösség alakulna helyi szinten. Ennek érdekében jött létre 2022-ben a Magyar Energiaközösségek és Rugalmassági Szolgáltatók Szövetsége.

- **Továbbra is hiányzik a pontos jogszabályi háttér az energiaközösségek működtetéséhez – ezt mind a villamosenergia-piac, mind a hőpiac vonatkozásában minél előbb meg kell alkotni!**

3. Az önkormányzatok esetében is támogassuk a decentralizált energiatermelést!

Lehetővé kell tenni, hogy az önkormányzatok energiaközösségként tudjanak fellépni. Jelenleg azonban az energiaközösségekre vonatkozó jogszabály hiányos ebből a szempontból, és a gyakorlatban az elosztó hoz egyedi döntést, ami nem hatékony. Sokat lendítene a decentralizáción, ha az önkormányzati energiafogyasztók és energiatermelők egy mérlegkörbe kerülhetnének, és szaldóelszámolást használhatnának. Ehhez is a MEKH, de leginkább az Energiaügyi Minisztérium döntése szükséges.

- **Teremtsük meg az energiaközösségek gyorsabb terjedésének gyakorlati feltételeit a MEKH-szabályok módosításával!**
- **Kerüljenek egy mérlegkörbe az önkormányzati fogyasztók és termelők!**
- **Vizsgáljuk felül az elosztói szabályokat és a műszaki lehetőségeket!**

4. Ösztönözzük a kistérségi energiatársulások létrejöttét!

A kisebb önkormányzatok energiafüggetlenségének egyik leggyakrabban emlegetett akadálya az, hogy épp ezeknek a jellemzően nem túl gazdag településeknek az esetében a legrosszabb az energetikai korszerűsítés költséghatékonysága – a beruházás önmagában túl kicsi, ellenben műszakilag bonyolult és nehezen kivitelezhető projektnek számít. Ennek a problémának a megoldására a pályázatot számos európai országban előnyben részesíti a kistérségi energiatársulásokat, amelyek jelentősen növelik a támogatások elérhetőségét és felhasználásuk hatékonyságát, egyúttal a helyi kis- és közepes vállalkozások részvételét is lehetővé teszik a leghátrányosabb helyzetű régiókban.

- A pályázatok kiírásának céljával ösztönözzük a kistérségi energiátársulások létrejöttét!

5. Ösztönözzük visszatérítendő támogatásokkal az önkormányzati intézmények gázzal való leválását!

A földgázfelhasználás visszaszorítása energiabiztonságunk szempontjából a következő évtized egyik legfontosabb feladata, amit a jelenlegi helyzet is látványosan illusztrál. Ugyanakkor az ehhez szükséges infrastrukturális beruházások igen költségesek, és ez számos önkormányzat számára akadályozó tényező lehet.

- Újra elérhetővé kell tenni azt a korábbi (a KEOP keretében finanszírozott) lehetőséget, amelynek keretében **az önkormányzati intézmények gázzal való leválását az állam akár 50 százalékos visszatérítendő támogatással segítette.** Ez ösztönzőleg hathat arra, hogy az önkormányzatok kifizetődő és hosszú távon is megtérülő beruházásokat valósítsanak meg.
- Emellett **helyi szinten fel kell mérni az importált földgáz kiváltásának helyspecifikus alternatíváit** (távhőcélú geotermia, fenntartható biomassza, ipari hulladékhő- és szennyvízhő-hasznosítási potenciál).

IV. A MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK TERJEDÉSÉNEK MEGKÖNNYÍTÉSE

1. Tegyük átláthatóvá az energetikai hálózat állapotát – országosan mérjük fel a megújulók telepítésének lehetőségeit, illetve az ezekre vonatkozó települési igényeket!

A megújulók bővítésének egyik strukturális akadálya az, hogy miközben az ennek nyomán keletkező plusz terhelésre a villamosenergia-hálózat felkészültsége területileg nagyon változó, nem áll rendelkezésre elegendő nyilvános információ arról, hogy hol és milyen mértékű fejlesztésre lenne szükség.

- A szakmai szervezetek számára régiós szinten és előre meghatározott ütemterv alapján átláthatóvá és hozzáférhetővé kell tenni a hálózat állapotát, ezzel felmérve a kapacitáshiányt – ezzel párhuzamosan el kell végezni a fejlesztési igényfelmérést.
- Országos nap- és épületkatasztert kell készíteni, a vonatkozó adatbázisokat pedig rendszeresen frissíteni kell!

2. Könnyítsük meg a napelemek telepítését – a műemlékvédelmi és településképi előírásokat hozzuk összhangba az energetikai szempontokkal!

A jelenlegi műemlékvédelmi és településképi jogszabályok túlzottan szűk teret hagynak az energetikai korszerűsítések számára (leginkább a napelemek elhelyezésére). Külföldi példák (így például a Vatikáné) is mutatják, hogy a napelemek elhelyezése távolról sem sérti szükségszerűen a kulturális örökség védelmét – például amikor eleve olyan lokációra (tetőre) telepítünk napelemeket, amelyet legfeljebb helikopterről lehet látni.

- Épített örökségünk értékeinek védelmét szem előtt tartva, de vizsgáljuk felül és tegyük rugalmasabbá a telepítési engedélyeztetési eljárást!
- Ezzel párhuzamosan fel kell mérni az önkormányzati intézmények tetőszerkezet-állapotát, illetve a napelem-telepítésre való alkalmasságukat.

3. Támogassuk a megújuló erőforrások telepítését és használatát!

A lakossági és a középületi szektorban egyaránt legalább akkora akadályozó tényező a forráshiány, mint a túlzott adminisztrációs teher. Ha az energiaellátás diverzifikálását és az önkormányzatok működésének biztosítását kulcsfontosságú nemzetstratégiai célként határozzuk meg, érdemes kivételes szabályokkal ösztönözni a folyamatot.

- Ezért nemzetközi példákhoz hasonlóan **fontoljuk meg a megújuló áfájának csökkentését a mostani 27 százalékról 5 százalékra!**

4. Az önkormányzatok kaphassanak egyedi kivételt a napenergia-betáplálási tilalom alól!

A jelenlegi napenergia-betáplálási tilalom okai érthetőek, ugyanakkor a rendszer továbbra is biztonsággal használható lenne, ha néhány szereplő egyedi döntés alapján kivételt kaphatna.

- **Az önkormányzatok középtávú pénzügyi túlélése és válságállóságuk növelése érdekében kapjanak azonnali egyedi kivételt a betáplálási tilalom alól!**

5. A már telepített napelemrendszerek esetében tartsuk fenn az éves szaldós elszámolást!

A háztartási méretű kiserőművek (HMKE) telepítésének ösztönzése érdekében vezették be korábban az éves szaldós elszámolás rendszerét, amely a gyakorlatban is nagy szerepet játszott a napenergia gyorsabb terjedésében. Uniós szabályozás írja elő, hogy 2023 december 31. után nem lehet szaldóelszámolásra jogosító új hálózati csatlakozást létesíteni. A jelenlegi tervek szerint ugyanakkor 2024. január 1-jétől általában szűnne meg az éves szaldós elszámolás lehetősége, azokban az esetekben is, amikor a csatlakozási engedélyt már hamarabb kiadták. Bár a változtatás mögött álló indokok érthetőek, ez a változás igen kedvezőtlenül érintené az eddig telepített napelemrendszerek költségmegtérülését, a megtérülés tervezését meghatározó szerződés visszamenőleges felülírása pedig hosszabb távon a megújuló terjedése

ellen ösztönző precedenssé válhat. Épp ezért a már telepített rendszerek esetében kivételt kellene tenni az elszámolás módosításakor.

- A már telepített, éves szaldós elszámolásra tervezett napelemrendszerek esetében **a telepítéstől számított tíz éven keresztül ne lehessen változtatni az elszámolás rendszerén!**

6. Állami segítséggel ösztönözzük a geotermikus energia felhasználásának terjedését!

Azok az önkormányzatok, amelyek már rendelkeznek geotermikus hálózatokkal, sokkal rugalmasabban tudtak reagálni az energiaárak elszabadulására. A továbbiakban érdemes kiemelt figyelmet fordítani arra, hogy minél több településen kihasználjuk ezt a lehetőséget, miközben továbbra is kiemelt figyelmet kell fordítanunk a vízbázis védelmére.

- Az önkormányzatok részére **induljon célzott geotermikus pályázati lehetőség!**
- Önkormányzatok esetén legyen lehetséges – a környezetvédelmi előírások betartása mellett – **gyorsított eljárásban engedélyeztetni a geotermikus energia használatát!**
- Emellett **legyen kötelező a fűtési és agrárcélú használat esetében a visszasajtolás, ahol ez megoldható zárt rendszerben, tehát nem szennyező módon.** Így hazánk termálvíz-készleteinek fenntarthatósága sem sérül!
- Az önkormányzatok kötelező jelleggel vizsgálják meg a település tulajdonában álló, **gyógyászati célra használt víz kaszkádszerű, többfunkciós kihasználásának lehetőségét!** A felmérés költségeinek fedezésében az állam is vállaljon szerepet!

V. AZ ENERGIAHATÉKONYSÁGI BERUHÁZÁSOK ÖSZTÖNZÉSE

1. MÉRJÜK FEL A FOGYASZTÁSI PONTOKAT! AZ ADATGYŰJTÉSRE ALKALMAS EXCEL-TÁBLÁK LEGYENEK ELÉRHETŐK AZ ÖSSZES ÖNKORMÁNYZAT SZÁMÁRA!

A felelős tervezéshez adatokra van szükség a fogyasztási pontokról – megbízható adatok segítségével lehetőség nyílna például fölösleges kapacitások felszabadítására és kontrollmechanizmusok működtetésére is. Az adatgyűjtés történhet komplikáltabb szoftveren vagy GIS-rendszeren (geoinformációs-rendszeren) keresztül, de egyszerűbb Excel-tábla is nagy segítség lehet.

- Első lépésként **minden önkormányzatban mérjük fel az energiafogyasztási pontokat!** Erre tökéletesen alkalmas egy Excel-tábla, vagyis nem igényel forrásbevonást. Ha van olyan önkormányzat, amelyik már használ ilyen, akkor ossza meg a többiekkel, mert egy Excel-tábla sablon is már óriási segítség azoknak, akik mindenfajta tapasztalat híján kezdik a felmérést, és nincs náluk táblázatkezelési szaktudás.
- Azok az önkormányzatok, amelyek a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóságon (KEF) keresztül intézték a közbeszerzéseiket, már korábban kaptak ilyen táblát. **A KEF tegye elérhetővé az adatgyűjtési táblázatokat azok számára is, akik nem rajta keresztül végzik a beszerzést!**

2. Évente a teljes magyar épületállomány 3 százalékán hajtsunk végre mélyfelújítást!

Ahhoz, hogy teljesíteni tudjuk az ország által az EU felé és hazai jogszabályban is vállalat klímacélunkat, a jelenlegi 0,1 százalék helyett évente legalább az épületek 3 százalékán kell mélyfelújítást, vagyis legalább 60 százalékos energiamegtakarítást eredményező korszerűsítést elvégezni.

- **Ezért az épületszektorba annyi forrást kell átirányítani, hogy évi legalább 100 ezer épület mélyfelújítására nyíljon lehetőség.**

3. Hosszú távú felújítási programot a kiszámíthatóság érdekében!

A kiszámíthatóság nem csupán az anyagellátás miatt fontos, hanem a munkaerő-gazdálkodás tervezése és a munkaerőképzés hangsúlyainak megfelelő kialakítása miatt is. Egyedül így lehet biztosítani a beruházások megalapozott tervezését, valamint a megfelelő számú és tudású szakember rendelkezésre állását a felújítási program teljes időtartama alatt.

- **Alkossunk választási ciklusokon átívelő, a tervezhetőséget elősegítő felújítási programot!**
- **Az önkormányzatok számára biztosított források esetében részesítsük előnyben azokat a beruházásokat, amelyek mélyfelújításokat eredményeznek!**

4. Egyablakos tanácsadói hálózatot állami támogatással!

A felújítások útvesztőjének kezelésére működnek úgynevezett egyablakos tanácsadói hálózatok, amelyek keretében a felújítani szándékozó ingatlantulajdonos teljes körű tanácsadást kérhet és kaphat az erre képzett szakemberektől. A holland Reimarkt mintájának tapasztalataira építve indult el Magyarországon a RenoHUB-projekt, amelynek keretében 2021-2022-ben hét helyen is nyílt egyablakos tanácsadó iroda, úgynevezett RenoPont: Budapesten öt helyen, emellett Nagykanizsán és Sopronkövesden egy-egy helyen. A RenoHUB-projekt uniós finanszírozású kezdeményezés, amelynek keretében az irodák a szolgáltatásokat részben díjmentesen, részben térítés ellenében nyújtják. A RenoHub mellett a Magyar Mérnöki Kamara által működtetett Nemzeti Energetikusi Hálózat (NEH) is végez tanácsadást, ugyanakkor ebben a rendszerben csak egy tanácsadásra van lehetőség, nincs nyomon követés, maga a tanácsadás elindítása nagyobb adminisztrációt igényel, és nincs saját szakértői adatbázisuk, amely alapján megbízható szakembereket tudnak ajánlani az érdeklődőknek.

- **Az állam ösztönözze vagy akár teljesen vegye át az országos egyablakos tanácsadói hálózat létrehozását és működtetését! A NEH-et és a RenoPontot összeolvasztva alakítsunk ki olyan tanácsadói hálózatot, amelyben a NEH biztosítja az energetikai tanácsadókat, a RenoPont pedig a honlapot, a szakember-adatbázist, a nyomon követést, az ügyfélközpontúságot, a marketinget és a szemléletformálást. Ezáltal minden felújítani vágyó**

ingatlantulajdonos számára elérhetővé válna a szükséges információ és tanácsadás a kibocsátás-csökkentési potenciál maximális kiaknázásához

5. Az önkormányzatok fordíthassák energetikai beruházásokra a szolidaritási adót!

A jelenlegi válságban, de ezt megelőzően is az önkormányzati energetikai beruházások egyik legnagyobb akadálya értelemszerűen a forráshiány volt. Nyilvánvaló, hogy a mostani helyzetben a központi költségvetés mozgásterét is szűkebb, ám a dedikált források növelése mellett a források átrendezése is javíthat a helyzeten.

- **Az energiaválság idejére az önkormányzatokat mentesítsük a szolidaritási adó (hivatalos nevén szolidaritási hozzájárulás) befizetése alól, oly módon, hogy az így felszabaduló összeget kizárólag energetikai korszerűsítésekre fordíthassák!**

6. Hosszabbítsuk meg az otthonfelújítási támogatást kizárólag energiahatékonysági beruházásokra!

A 2022-ben elindított otthonfelújítási támogatás segítségével maximum hárommillió forintot igényelhettek azok a családok, amelyek felújítást végeztek otthonukban – a felújítási költségeik akár 50 százalékát kaphatták vissza. A forrásfelhasználást azonban nem kötötték energetikai szempontokhoz, pedig a jelenlegi helyzet is bizonyítja, hogy ezek a támogatások nagyban hozzájárulhatnak hazánk válságállóságának növeléséhez.

- **Folytassuk az otthonfelújítási programot, de az így kapott támogatásokat a családok kizárólag energiahatékonysági beruházásokra (szigetelés, nyílászárócsere stb.) vagy megújuló energia telepítésére (hőszivattyú, napelem stb.) használhassák fel!**
- **A korszerűsítési támogatások mértékét igazítsuk az elérendő energiamegtakarítás vagy az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésének szintjéhez!**

7. A támogatás mellett szigorítani kell az épületfelújítás és -bővítés esetén érvényes energetikai követelményeket!

Aki hajlandó a felújításra, azt támogatni kell ebben – de csak akkor, ha a felújítás hatékonysága megfelelő.

- **Szigorítsuk az épületfelújítás és -bővítés esetén érvényes energetikai követelményeket**, ideértve a kedvezményes, állami finanszírozású, folyamatban lévő otthonteremtő akciók előírásait is!
- El kell kerülni a rossz sorrendben elvégzett vagy félbehagyott korszerűsítéseket (az ún. „belakatólási hatást”): ennek érdekében **a korszerűsítési támogatást előzetes mérnöki szakvéleményhez kell kötni**, amely igazolja, hogy az adott beavatkozás megfelelő hatékonyságú, és a megfelelő sorrend szerint történik.

8. Dolgozzuk ki az ESCO-típusú finanszírozás jogi kereteit, és a társasházak esetében is ösztönözzük a konstrukció igénybevételét!

Az épületek vonatkozásában ennek a finanszírozási koncepciónak a lényege, hogy az ESCO-vállalat finanszírozza az energetikai felújítást, majd az abból származó energiamegtakarítás nyomán keletkező költségmegtakarítást egy előre meghatározott séma alapján elosztják az energiafogyasztó és a beruházó között. E megoldás fő előnye az, hogy a tulajdonos részéről nem igényel kezdőtőkét, illetve hogy az ESCO-vállalat mind a kockázatot, mind a felújítási munkálatok megszervezését magára vállalja.

- **Ki kell dolgozni az ESCO-típusú finanszírozás pontosabb jogi keretrendszerét**, minta-elvárásrendszerekkel, mintaszerződésekkel stb.
- Az ilyen típusú finanszírozást az állam támogassa pályázati formában vagy adó-visszatérítéssel abban az esetben, ha a forrást közintézmény energetikai fejlesztésére fordítják!
- Az ESCO-típusú finanszírozást **társasházak számára is támogatni kell!** A társasház egyrészt kellően nagy fogyasztó ahhoz, hogy az ESCO-vállalatnak megérje a beruházás, másrészt így nincs szükség kezdőtökére a tulajdonosok részéről.

9. A társasházi törvény módosításával és állami társasház-felújítási alap létrehozásával tegyük könnyebbé az energetikai beruházásokat!

Jelenleg a társasházi lakók egyhangú döntése szükséges egy új energetikai beruházáshoz, ami jelentős mértékben megnehezíti a lakóépület-korszerűsítések megfelelő ütemű haladását.

- Módosítsuk a társasházi törvényt: **energiahatékonysági beruházásokhoz legyen elegendő a lakók egyszerű többségének beleegyezése!**
- **A társasházak energiahatékonysági beruházásainak elősegítése érdekében emellett hozzunk létre jelentősebb állami társasház-felújítási alapot!** A mélyfelújítások finanszírozására felvett hitelekhez járjon állami garancia!
- Mindezek mellett érdemes kiterjeszteni a tūrési kötelezettséget úgy, hogy például a távhőszolgáltató a lakásokon belül is végezhesen felújításokat, cseréket.

10. Mérjük fel egységesen a középületek energetikai állapotát!

Ahogy nincs két egyforma önkormányzat, úgy nincs két egyforma középület sem – mindegyiknek mások a műszaki adottságai, és ennek megfelelően más típusú a beruházási igény is. Sokszor ráadásul már a meglévő rendszerek működtetésének optimalizálásával is jelentős költségmegtakarítást lehet elérni. A tapasztalatok szerint gyakran az épületek üzemeltetőinek sincsenek pontos ismeretei az épületberendezés állapotáról, ezért kiemelten fontos és költséghatékony lehet annak a rendszeres felmérése is, hogy milyen eredményeket lehet elérni karbantartással, illetve optimalizálással. Ideális esetben energetikai auditot érdemes lefolytatni, de akkor is kell valamilyen felmérés, ha az auditra nincs elegendő pénzügyi vagy humán kapacitás.

- Az alacsony hatékonyságú energiafelhasználás elkerülése érdekében **egységes módszertan és útmutató alapján általánosan fel kell mérni a középületek energetikai paramétereit, beleértve a rendelkezésre álló rendszerek működtetésében és a távhőre történő csatlakoztatásban rejlő tartalékokat is!**
- Ezt követően az eredmények alapján **az egyes épületekre vonatkozóan meg kell határozni a beruházási tervet és a felújítási prioritásokat.** Az ehhez

szükséges standardok, módszertanok és keretszabályozás megalkotásában az államnak is felelőssége van.

11. Audit-keretszabály, állami támogatás, közös pályázás – tegyük elérhetővé a települések számára a megfelelő minőségű energetikai auditot!

A középületek felmérését, amennyiben lehetséges, energetikai audit segítségével kell megvalósítani. Ennek során a szakember megállapítja, hogy az adott épület esetében pontosan hol és milyen típusú beruházások révén javítható az energiahatékonyság. A megfelelő felmérés legalább annyira fontos a települések energetikai korszerűsítése szempontjából, mint maga a beruházás. Az alapvető probléma ezzel kapcsolatban egyrészt a rendelkezésre álló auditorok korlátos száma, másrészt a kisebb települések esetében az audit aránytalanul magas ára.

- **Dolgozzunk ki audit-keretszabályt**, amely pontosítja, hogy az önkormányzatok milyen típusú energetikai auditot milyen tartalommal és hogyan igényelhetnek!
- Emellett az állam kedvezményes hitellel vagy közvetlen támogatással segítse az auditok finanszírozását az önkormányzatok számára!
- Az állami finanszírozás arra is alkalmas lehet, hogy azokat az egymáshoz közel fekvő kisebb településeket, amelyek esetében az audit fajlagosan jóval drágább, arra lehessen ösztönözni, hogy közösen igényeljék ezt a beavatkozást!
- Azoknak az önkormányzatoknak, amelyek így sem engedhetik meg maguknak az auditot, legyen szabadon hozzáférhető egy általános korszerűsítési javaslatcsomag, amelyből megismerhető a felújítási fázisok általános sorrendje vagy a legnagyobb energiahatékonyság-nyereséget elérni képes beruházások listája.

VI. AZ ENERGIASZEGÉNYSÉG ENYHÍTÉSE

1. Önkormányzati szociális krízisalapot, célzott elbírálást az energiaszegénységgel sújtottaknak!

Fel kell készülnünk rá, hogy a jövőben az energetikai válsághelyzetek rendszeressé válhatnak, ami minden esetben az energiaszegénységtől sújtottakra nézve jár a legnagyobb közvetlen teherrel. A hosszú távú települési stratégiák kidolgozásakor különösen nagy figyelmet kell rájuk fordítani, és célzott szakpolitikai eszközökkel kell megelőzni a kezelhetetlen krízishelyzetek kialakulását.

- **Az állam támogassa erre dedikált forrással az önkormányzatokat szociális krízisalap létrehozásában az energiaszegénységben élők kiszámítható megsegítésére!**
- **A válság idejére emeljük meg a szociális normatívát, hogy kiegészíthessük egy kifejezetten az energiaszegénységre költhető résszel!**
- **A lakásfelújítási támogatási pályázatok kiírásakor speciális elbírálásban (például nagyobb támogatási intenzitás) részesüljenek az energiaszegénységgel sújtottak!**

2. Az 5000 főnél nagyobb lélekszámú településeken is biztosítani kell a szociálistűzifa-támogatást!

A szociálistűzifa-támogatás jó eszköz a fűtési szegénység csökkentésére, de a települések lakosságában megállapított 5000 fős felső limit nagyon sok városi szegényt kizorít a rendszerből. Márpedig már a levegőszennyezés visszaszorítása érdekében is fontos, hogy a rászorulóknak egyrészt mindig fenntartható erdőgazdálkodásból származó, másrészt megfelelően kiszárított fát kapjanak!

- **Töröljük el a szociálistűzifa-támogatás 5000 fős felső limitjét - a támogatást nem a település lélekszámához, hanem pusztán a rászorultsághoz kell kötni! Így a nagyobb településeken élő rászorulóknak is részesülhetnek a segítségből.**
- **Emellett hozzunk létre állami tűzifatárolási programot, amelynek keretében minden önkormányzat tárolhatja és lekérheti a tűzifát!**

3. Energetikai minimumcsomag, szociális jelzőrendszer, mentesülés a visszakötési díj alól – reformáljuk meg az előfizetős mérők szabályozását!

A jelenlegi előfizetős, kártyás feltöltőrendszerben, ha valakinek kifogy a feltöltött összeg, akkor teljesen megszűnik a szolgáltatás. Így arra sem marad lehetőség, hogy akár egyetlen szobát fűtsön/világítson az illető.

- **Tegyük kötelezővé egy „energetikai minimumcsomag” biztosítását, amelynek keretében az adott család ilyen esetekben is kap annyi áramot/gázt, amennyi a túléléshez szükséges számára!**
- **Az energiaszolgáltatókat emellett kötelezzük arra, hogy szorosabban működjenek együtt az önkormányzatokkal annak érdekében, hogy azok szociális szolgáltatói időben megtudják, ha valaki fizetéseképtelenné válik!**
- **Szociális alapon töröljük el a visszakötési díjat!**

ⁱ A Nemzeti Energiaügyi Kerekasztal javaslatcsomagjának kidolgozásában nyújtott értékes szakmai segítségéért köszönetet mondunk Bali Gábornak (Energiq Kft.), Botár Alexandrának (Magyar Természetvédők Szövetsége), Botos Barbarának (klímaügyekért és klímadiplomáciáért felelős utazó nagykövet), Deák András Györgynek (NKE Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet), az Erste Bank munkatársainak, Fedor Ferencnek (Alkalmazott Földtudományi Klaszter), Feldmár Nórának (Habitat for Humanity), Filep Gyulának (Biomassza Termékpálya Szövetség), Hámori Rékának (Magyar Bankszövetség), Holoda Attilának (Magyar Országos Bányászati és Kohászati Egyesület), Illésné Szécsi Ilonának (Magyar Energiahatékonysági Intézet), Kaderják Péternek (Zéró Kabon Központ), Kárpáti Józsefnek (Építési Vállalkozók Országos Szakszövetsége), Kiss Ernőnek (Magyar Napelem Napkollektor Szövetség), Koritár Zsuzsannának (Habitat for Humanity), Kovács Bencének (Magyar Természetvédők Szövetsége), Kurunczi Mihálynak (Magyar Termálenergia Társaság Közhasznú Egyesület), Ligetvári Ferencnek (Biomassza Termékpálya Szövetség), Mizsei Szabolcsnak (Magyar Energiahatékonysági Intézet), Németh Dersnek (Wattler Kft.), Orbán Péternek (Magyar Távhőszolgáltatók Szakmai Szövetsége), Orbán Tibornak (Magyar Távhőszolgáltatók Szakmai Szövetsége), Szebeni Dávidnak (Településfejlesztési Szövetség), Szegfalvi Zsoltnak (Habitat For Humanity), Szilágyi Lászlónak (Magyar Napelem Napkollektor Szövetség), Szita Gábornak (Magyar Geotermális Egyesület), Szolnoki Balázs Ádámnak (MANAP Iparági Egyesület) és Tóth Boldizsárnak (Megújuló Energia Szervezetek Szövetsége).